

Tadeusz Roman Żurowski

Sobień - Manasterzec, pow. bieszczański (Lesko)

Informator Archeologiczny : badania 8, 198-199

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SMOLUGI, pow. Siemiatycze

Państwowemu Muzeum
Archeologicznemu
w Warszawie

Badania prowadził dr Lechosław Rauhut. Finansowało PMA w Warszawie. Drugi sezon badań. Cmentarzysko z grobami w obudowach kamiennych z XII-XIII wieku.

Eksploracją objęto ary 3 i 11 w południowo-wschodniej części stanowiska. Przebadano powierzchnię około 200 m². Odkryto ogółem 10 grobów. Stosunkowo dobrze zachowane groby wystąpiły na arze 3, gdzie w większości wypadków zachowały się pełne bruki i obstawy, natomiast na arze 11 odkryte obiekty były prawie doszczętnie zniszczone.

Groby nie posiadały zagłębionych jam. We wszystkich obiektach stwierdzono całkowity rozkład kości szkieletów. Odkryte przedmioty leżały najczęściej na ostatniej warstwie bruku. Zmarli byli układani najprawdopodobniej głowami w kierunku zachodnim, w trumnach.

Wśród inwentarzy grobowych należy wymienić dużą ilość gwoździ żelaznych od trumien, topór żelazny, grot oszczepu, noże, krzesiwo, pierścionki, paciorki, zawieszka księżycowata, kabłączki skroniowe, kółka brązowe. Ponadto w grobach i na powierzchni bruków znaleziono drobne ułamki ceramiki wczesnośredniowiecznej.

Prace będą kontynuowane.

SOBIEŃ-MANASTERZEC,
pow. bieszczadzki /Lesko/

Konserwator Zabytków
Archeologicznych
w Rzeszowie

Badaniami kierował mgr inż. arch. Tadeusz Roman Żurowski. Finansował WKZ w Rzeszowie. Dziewiąty sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne i zamczysko średniowieczne.

Wybrano najtrudniejszy do badań teren południowo-wschodni góry zamkowej, na ostrym zboczu, przy głębokim leju i zburzonej części zamku wysadzonej w powietrze podczas napadu wojsk Macieja Korwina z Węgier. Tuż za tym zwaliskiem gruzu znajduje się gwałtowny upad terenu, a kilkanaście metrów niżej leżą powalone duże bloki murów tej części zamczyska.

Nad południową przepaścią stoją mury zamkowe równo urwane silnym wybuchem przez kilka kondygnacji.

Założono trzy wykopy: a, b, c, sąsiadujące ze sobą, każdy o wymiarach 5 x 5 m, prostopadle do budynku mieszkalnego zamku i równoległe do muru obwodowego po wschodniej stronie. Po stronie północnej wykop a przeciął głęboki lej terenowy.

Wykop a. Wykop przecina środek niecki. Udało się go przebadać do głębokości 10 metrów. Stwierdzono, że była to studnia zamkowa, która po 1474 roku została zasypana gruzami powalonych murów i materiałem ziemnym pochodzącym z ściętego lejowato zbocza góry, razem z warstwą kulturową i zabytkami od końca XII do XV wieku. Zabytki wypełniały studnię bezładnie. Formy naczyń zostały rozeznane w poprzednich sezonach wykopaliskowych, co pozwala określić ich chronologię. Znalezione tu fragmenty ceramiki, groty strzał do łuku i kuszy, kości zwierzęce i inne zabytki. Studnia u góry miała zarys prostokąta o wymiarach 5 x 8 metrów i była budowana wewnątrz drewnianymi belkami średnicy 30 cm o zrębie w konstrukcji wieńcowej. Zrąb się zachował w miejscach dotkniętych silnym pożarem. Ze studni wydobyto kilka ciosów piaskowcowych, w tym jeden podłużny z jednej strony obrobiony korytowo.

Wykop b. Część północna wykopu b sąsiadowała z wykopem a i dotykała ukosem południowego dłuższego brzegu studni. Między skrajem studni a budynkiem zamku znajdował się dolny dziedziniec szerokości około 4 m, mający lekki upad ku wschodowi. Mur zamku w obrębie wykopu b nie zachował się, lecz tylko jego negatyw. Mur z fundamentem wyleciał w powietrze. Przy zewnętrznej linii gruntu koło znajdującego się dawniej fundamentu zabytki leżały mniej więcej w układzie chronologicznym. Znajdowały się tu fragmenty naczyń kamiennych i stołowych, mała ilość kafli, kości zwierzęce, militaria. Na dziedzińcu znaleziono klingę długą 65 cm, obustronnie tępą, zakończoną ostrzem szpiczastym. Przy rękojeści ma obustronne poszerzenie rozklepane do umocowania gardy. Znalezione tu nieco głębiej pół podkowy z XIV wieku oraz kilkanaście grotów strzał do łuku i kuszy.

Wykop c. Południową część wykopu zajmował duży blok powalonego od kierunku zachodniego muru działowego zamku. Przy wschodniej części działki można było zauważyć negatywy murów baszty obronnej, wiążące się logicznie z punktami w terenie, w których utrzymały się dotąd resztki murów. Wydaje się jakby od strony mostu zwodzonego szedł wykop pod basztę i szczyt wschodni budynku zamkowego. Negatywy murów i ich pozostałości pozwalają na wykreślenie zarysu budowli systemu obronnego i mieszkalnego zamku sobieńskiego. Czytelność ta powinna być jeszcze zweryfikowana przy pomocy rowów, będących przedłużeniem wykopów ku południowi i wschodowi. W obrębie wykopu c natrafiono również na zabytki, głównie ceramiczne i kości, które leżały w układzie niezamąconym pod względem chronologicznym, lecz w niezbyt dużych ilościach.